

63
FI

FACTS

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto

ISSN 1681-2174

Nuorten työntekijöiden turvallisuus – Neuvoja vanhemmille

Onko lapsesi työpaikka turvallinen? Oletko varma siitä, että joku katsoo hänen peräänsä? Tässä tiedotteessa kerrotaan, mitä työterveyteen ja työturvallisuuteen liittyvää tietoa työnantajien tulisi antaa nuorille työntekijöille ja mistä sinun tulisi puhua lastesi kanssa työtapaturmien ehkäisemiseksi.

Vuosittain miljoonat koululaiset ja opiskelijat ovat osapäivä- tai kesätöissä tienaaamassa rahaa. Monet osallistuvat järjestettyyn työharjoitteluun. **Monet aloittavat täysipäiväisen työnteon ensimmäistä kertaa elämässään. Nuorena saatu työkokemus voi olla palkitsevaa ja tulevaa työtaitoa edistävää.** Tämän kokemuksen on oltava työsuojelunäkökulmasta turvallinen ja terveellinen.

Kun nuori ihminen aloittaa täysipäiväisen työnteon ensimmäistä kertaa, työkokemuksen tulee olla turvallinen ja opettava aloitus työnteolle elämää varten. Näin asiat eivät valitettavasti aina ole. EU:n tilastojen mukaan työssä vahingoittuminen on nuorten, 18–24-vuotiaiden keskuudessa 50 prosenttia yleisempää kuin missään muussa ikäryhmässä (1).

Osa 17-vuotiaan sormesta irtosi tunti sen jälkeen, kun hän oli aloittanut kesätyönsä. Hänen sormensa murskaantui työpaikalla leipomon koneessa.

18-vuotias mekaanikkoharjoittelija kuoli palovammoihin 4 päivää sen jälkeen, kun hän oli joutunut liekkien keskelle polttoaineen räjähtäessä hänen auttaessaan esimiästään tyhjentämään polttoaine- ja dieselöljysekoitusta sisältävää säiliötä.

Työntekijöihin sovelletaan työterveys- ja työturvallisuusasetuksia, joiden mukaan työnantaja on velvollinen selvittämään työpaikan

mahdolliset vaarat ja ottamaan käyttöön tarvittavat ehkäisytöimenpiteet, järjestämään koulutusta ja opastusta. Työnantajien tulisi olla erityisen huolehtivia nuorten ja aloittelijoiden suhteen, koska heillä ei ole tarvittavaa koulutusta, kokemusta ja tietoisuutta.

Alle 18-vuotiaiden nuorten työturvallisuus – Mitä työnantajan on tehtävä?

Jokaisessa maassa on voimassa kansalliset määräykset, jotka perustuvat EU:n asetuksiin nuorten ihmisten suojelusta työpaikoilla (2). Niissä huomioidaan nuoriin kohdistuvia erityisriskejä, jotka liittyvät heidän kokemattomuuteensa, tiedostamattomuuteensa ja kypsymättömyyteensä. Näiden asetusten perusteella työnantajat

- ottavat huomioon nuorten kokemattomuuden, tietoisuuden puutteen työterveyteen ja työturvallisuuteen liittyvistä riskeistä, fyysisen ja henkisen kokemattomuuden jne., kun he arvioivat työterveys- ja työturvallisuusriskejä
- tekevät riskinarvioinnin, ENNEN KUIN nuori aloittaa työnteon
- ottavat huomioon riskinarvioinnin määrittäessään, pitäisikö nuorelta kieltää tiettyjen työtehtävien tekeminen
- ilmoittavat kouluikäisten vanhemmille tai virallisille huoltajille arvioinnin tuloksista ja käytössä olevista valvontatoimenpiteistä riskien vähentämiseksi.

Yleissääntönä *alle 18-vuotiaan* EI tulisi tehdä työtä, joka

- ylittää nuoren työntekijän fyysisen ja henkisen suorituskyvyn
- altistaa myrkyllisille tai syöpää aiheuttaville aineille
- altistaa säteilylle
- tehdään erityisen kuumassa tai meluisassa ympäristössä tai aiheuttaa tärinää
- altistaa riskeille, joita nuori työntekijä kokemattomuuttaan, puuttuvan koulutuksen tai riittämättömän tarkkaavaisuuden takia ei pysty havaitsemaan tai välttämään.

Tiedotteessa "Nuorten suojeleminen työpaikalla" on tietoa rajoitusten alaisista tehtävistä, ikä- ja työaikarajoituksista, ammatillista koulutusta koskevista poikkeustapauksista ja lapsia koskevista tiukoista työrajoituksista niissä jäsenvaltioissa, jotka sallivat työnteon lapsille, jotka ovat oppivelvollisuuden päättymisikää nuorempia. Kansallisessa lainsäädännössä vaatimukset on esitetty yksityiskohtaisesti.

(1) Eurostat, *Work and Health in the EU – a statistical portrait 1994–2002*.

(2) Neuvoston direktiivi 94/33/EY, annettu 1994, nuorten työntekijöiden suojelusta antaa työsuojelua koskevat **vähimmäisvaatimukset**, mutta kansallinen lainsäädäntö saattaa olla tiukempi, esim. lasten työnteon vähimmäisikärajan ja kiellettyjen työtehtävien suhteen.

Alle 18-vuotiaita työntekijöitä koskevat myös muut vaatimukset, koska heillä ei ole työkokemusta ja he voivat olla sekä fyysisesti että henkisesti kypsyttömiä. Heitä koskevat myös työaikarajoitukset. Työnantajien, jotka tarjoavat nuorille väliaikaisen työharjoittelupaikan, tulisi antaa heille saman tason työterveys- ja työturvallisuusuoja kuin omille työntekijöilleen.

Jos työntekijä on oppivelvollisuuden päättymisikää nuorempi, työnantajan on ilmoitettava vanhemmille tai lapsen viralliselle huoltajalle työhön liittyvistä riskeistä ja valvontatoimenpiteistä. Tämä on tehtävä ennen työn aloittamista.

Mitä vanhemmat voivat tehdä?

Työtaturmia ja kuolemantapauksia sattuu myös nuorille, vaikka useimmat työpaikalla tapahtuvat tapaturmat voitaisiin estää. Työ voi myös vaikuttaa nuoren ihmisen terveyteen tulevaisuudessa. Nuori voi esimerkiksi altistua allergiaa aiheuttaville tuotteille, voimakkaalle melulle tai joutua tekemään työtä hankalissa tai rasittavissa asennoissa. Ehkäisevää työterveys- ja työturvallisuustyötä ja sitä koskevaa koulutusta ei siis saa aliarvioida.

Tässä on joitakin ehdotuksia, joiden avulla voit auttaa lapsiasi:

- Puhu lastesi kanssa eri kesä- tai viikonlopputyöpaikka- tai harjoitteluvaihtoehtoista. Mitä työ- ja työpaikkavaihtoehtoja on tarjolla?
- Ota selvää, minkälaiset työtehtävät ovat.
- Ota selvää, mitä koulutusta he ovat saaneet työpaikalla ja miten heitä valvotaan. Kannusta heitä pyytämään koulutusta ja kysymään neuvoja laitteiden käytössä jo ennen uuden työn tai tehtävän suorittamista.
- Keskustele säännöllisesti työstä heidän kanssaan. Kannusta nuorta puhumaan kaikista työhön liittyvistä ongelmista tai työterveyteen ja työturvallisuuteen liittyvistä huolista.
- Puhu työnantajan kanssa työterveys- ja työturvallisuusjärjestelyistä ja niitä koskevasta koulutuksesta.
- Tee lapsesi tietoiseksi yksin tehtävään työhön ja yötyöhön liittyvistä vaaroista.

- Kannusta lapsiasi kyselemään ja pyytämään apua, jos he epäröivät työmenettelyjen tai toimien suhteen, ja ilmoittamaan pienimmästäkin vaarasta, vammasta tai terveydentilan huononemisesta viipymättä.
- Kannusta heitä puhumaan työterveyslääkärin, terveydenhoitajan tai muun työterveyshenkilöstön kanssa. Jos he käyvät omalla lääkäriillä tällaisen vaivan vuoksi, heidän tulisi kertoa hänelle, mitä työtä he tekevät.
- Kerro heille, että he voivat myös ottaa yhteyttä työsuojeluvaltuutettuun tai ammattiliiton edustajaan, jos työpaikalla on sellainen, työsuojeluun liittyvissä kysymyksissä.
- Kerro lapsillesi omista työterveyteen ja työturvallisuuteen liittyvistä kokemuksistasi omalla työpaikallasi tai aikaisemmissa työpaikoissasi; mitä asialle tehtiin ja mitä olisit itse jälkeenpäin ajatellen tehnyt eri lailla.
- Yritä saada lastesi koulu tai oppilaitos järjestämään koululaisille tarkoitettua toimintaa riskien tiedostamisesta ja vanhemmille opiskelijoille toimintaa, joka liittyy työterveyteen ja työturvallisuuteen.
- Puhu asiasta myös muiden vanhempien kanssa.
- Ota selvää, mitä omalla työpaikallasi tehdään nuorten työntekijöiden suojelemiseksi.
- Kannusta lapsiasi ottamaan itse selville työterveys- ja työturvallisuusasioista työssään, esimerkiksi ottamalla yhteyttä työsuojeluviranomaisiin tai työterveys- ja työturvallisuusviraston verkkosivustolla olevien linkkien avulla. Ota myös itse selvää asioista!

Nuorilla työntekijöillä, kuten kaikilla työntekijöillä, on kolme työterveyttä ja työturvallisuutta koskevaa **oikeutta**:

1. Oikeus tietää.
2. Oikeus osallistua.
3. Oikeus kieltäytyä työstä, joka ei ole turvallista.

Heidän **vastuullaan** on

1. tehdä työ turvallisuusnäkökohdat huomioon ottaen.
2. ilmoittaa vaaroista.
3. käyttää tai pitää yllä suojavarusteita.

Mieliksi olemisen halu tai epävarmuus voi estää heitä. Kertokaa heille heidän oikeuksistaan, turvallisen työnteon jatkuvasta tärkeydestä ja turvallisuuskäytäntöjen seuraamisesta, mikä auttaa heitä ja heidän työtovereitaan suojautumaan, koska työ ei ole leikkiä.

Lisätietoja ja materiaalia on viraston nettiosoitteessa:

<http://ew2006.osha.eu.int/>

Suomen nuoria koskevaan työlainsäädäntöön ja ohjeistoon voi tutustua esim. työsuojelupiirien nettisivustolla:

http://www.tyosuojelu.fi/fi/nuoret_tyontekijat/58

tai työministeriön nettisivustolla: http://www.mol.fi/mol/fi/02_tyosuhteet_ja_lait/01_tyosuhteet/06_nuoret/index.jsp

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto

Gran Vía 33. E-48009 Bilbao

P. (34) 944 79 43 60, f. (34) 944 79 43 83

Sähköposti: information@osha.eu.int

© Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto. Jäljentäminen on sallittua, mikäli lähde mainitaan. Printed in Belgium, 2006.

